

30 DES 2014

Deres ref.:

Vår ref.: Svein Ilstad

Dato: 22.12.2014

Vannregionmyndigheten i Hordaland
Hordaland fylkeskommune
Postboks 7900
5020 Bergen

Regional plan for vannregion Hordaland – høringsinnspill Saudefaldene

Vi viser til Regional plan for vannregion Hordaland. Saudefaldene er ingen stor regulant i Hordaland Fylke da det meste av vårt reguleringsområde ligger i Rogaland.

Saudefaldene er positive til arbeidet med å bedre miljøtilstanden i norske vassdrag. Forutsetningen må imidlertid være at nytten av konkrete tiltak overstiger kostnadene i et samfunnsøkonomisk perspektiv. Vannkraften er vår sentrale fornybare energikilde med store samfunnsmessige verdier som ofte overstiger samfunnsnyttene av lokale miljøforbedringer. I vannforskriften § 1 er denne avveiningen formulert som et mål om "bærekraftig bruk".

Saudefaldene oppfatter høringsunderlaget og prosessen rundt EUs vanndirektiv som unødvendig komplekst og omfangsrikt. Prosessen har vært ressurskrevende for mange parter og dessverre også noe uoversiktlig.

Saudefaldene sine viktigste kommentarer til planutkastet er:

- Saudefaldene fikk ny konsesjon i august 2003 (Saudaprojektet). I forkant av konsesjonssøknaden og som underlagt til vedtak, ble det gjennomført et betydelig omfang av miljøundersøkelser og konsekvensutredninger. Saudefaldene mener at dette tilsier et lavere behov for problemkartlegging enn hva som kanskje er tilfelle i andre regulerte vassdrag.
- Noen vassdrag i Saudefaldene sitt reguleringsområde er feilaktig ikke blitt kategorisert som Sterkt Modifiserte Vannforekomster (SMVF).
- Vi oppfatter at planen i hovedsak legger vekt på lokalt vannmiljø. Helhetsperspektivet med lokale/nasjonale hensyn til flomsikkerhet, klimavennlig kraftproduksjon, verdiskaping for samfunnet og regional balanse i kraftforsyningen inkluderes ikke i beslutningsgrunnlaget.
- I det videre arbeid oppfordrer Saudefaldene til helhetlige kost/nytte-analyser i henhold til regelverket og de nasjonale føringer. Saudefaldene mener at det også må legges kost/nytte vurderinger til grunn for omfang av problemkartlegging. Vår oppfatning er at problemkartlegging i det omfang det her legges opp til i seg selv vil representere en betydelig samfunnsmessig kostnad.
- Miljømålet i reguleringspåvirkede (SMVF) vannforekomster må settes til Godt Økologisk Potensial (GØP), tilsvarende dagens tilstand eller Mindre Strenge Miljømål (MSM).

Aktieselskapet Saudefaldene

Postadresse/ Postal address:	Telefon/ Telephone:	Telefax:	Organisasjonsnr./ Organisation no:	Bankgiro/ Bank account:
Vangsnes N-4200 Sauda	(+47) 52 78 80 00	(+47) 52 78 80 01	915729290	5391.05.00615

Ny konsesjon Saudavassdraget.

Aktieselskapet Saudefaldene fikk ny konsesjon til fortsatt regulering av Storelvvassdraget og videre utbygging i Saudafjellene meddelt ved kongelig. resolusjon 1. august 2003. I forkant av konsesjonssøknaden ble det gjennomført et betydelig omfang av miljøundersøkelser og konsekvensutredninger. Følgende fagrapporter ble utarbeidet:

1. Endringer i lokalklima ved utbygging av vassdrag ved Sauda
2. Fagrapport om jordbruk, skogbruk og grunnvannsinteresser
3. Fagrapport om erosjon
4. Fagrapport om fugler, pattedyr, krypdyr, amfibier og jaktinteresser
5. Registrering av kulturminner og vurdering av konflikter med utbyggingsplanene
6. Samfunnsøkonomiske interesser av kraftutbygging i Sauda - konsekvensanalyse og samfunnsøkonomisk analyse
7. Vurdering av skredfare
8. Vurdering av konsekvensar for jordbruksareal i Hamrabøgrenda og beite i Berdalen og kring Sandvatna
9. Ferskvannsundersøkelser i Saudaområdet
10. Fagrapport om geofaglige forhold i Sauda-området
11. Botaniske undersøkelser i forbindelse med Sauda-utbygginga
12. Konsekvenser for is- og vanntemperaturforhold
13. Vannkvalitet og vannforsyning. Konsekvensutredning for Saudautbyggingen
14. Fisk og fiskeinteresser. Konsekvensutredning for Saudautbyggingen
15. Mulige konsekvenser av endret ferskvannsutslipp til Saudafjorden - en marinbiologisk vurdering
16. Hydrologiske forhold i utbyggingsområdet. Reguleringens virkning på vannføringsforholdene i berørte vassdrag
17. Temarapport landskap
18. Temarapport friluftsliv

Under utarbeidelse- og behandling av konsesjonssøknaden, ble det tatt hensyn til resultater og vurderinger gjort i konsekvensanalysene. I tillegg er det gjennomført en rekke mindre vurderinger før og under utbyggingsperioden.

For å vurdere størrelser på minstevannføring, ble det gjort et betydelig arbeid med dokumentasjon av visuelt inntrykk ved ulike vannføringer i tillegg til at det biologiske mangfoldet skulle ivaretas de steder der det ble foreslått minstevannføring. Endelig forslag til minstevannføring ble gitt av en ekspertgruppe bestående av fiskesakkyndig og fagpersoner innen hydrologi, økonomi, natur, landskap og friluftsliv, vannkvalitet, vanntemperatur og is.

Konsesjonssøknaden ble behandlet gjennom høringer fram til behandling i Stortinget og endelig konsesjon.

Følgende restriksjoner på manøvreringen ble gitt:

- Storelva: 3 m³/sek i perioden 1/5 – 30/9 og 1 m³ sek resten av året
- Fra inntaket i Sagelva slippes minstevannsføring i perioden 1/5 – 30/9 som fører til at vannmålingen ved Tjelmen viser 300 l/sek. Resten av året skal det slippes minstevannsføring tilsvarende 105 l/sek ved Tjelmen
- Fra sperredam Tengesdalselva slippes en minstevannsføring på 100 l/sek i perioden 1/5 – 30/9 og 50 l/sek resten av året
- Fra inntaket i Lingvangselva slippes en minstevannsføring på 450 l/sek i perioden 1/5 – 30/9 og 190 l/sek resten av året

I tillegg til dette ble det gitt pålegg om magasin vannstander i Fetavatnet, Holmavatnet og Slettedalsvatnet for å bedre forholdene for friluftsliv og rekreasjon.

På bakgrunn av ovenstående, mener vi at det foreligger en god og betydelig dokumentasjon av forholdene for magasiner og vassdrag innen vårt reguleringsområde. Konesjonsbehandling og konesjon er av nyere dato, noe som tilsier at ny og omfattende vurdering av miljøtilstanden ikke skulle være nødvendig. Vi stiller alt tilgjengelig materiale til rådighet og bidrar gjerne ved befaringer eller gjennomgang av materialet og dokumentasjonen vi har

Saudefaldene mener at dette tilsier et lavere behov for problemkartlegging enn hva som kanskje er tilfelle i andre regulerte vassdrag.

Fastsetting av Sterkt Modifiserte Vannforekomster (SMVF)

I vannregion Hordaland er de fleste vannforekomster som er påvirket av vannkraftregulering korrekt foreslått kategorisert som SMVF i samsvar med Veileder 01:2014 Sterkt modifiserte vannforekomster. Vannkraftanleggene til Saudefaldene sikrer lagring av vann til perioder med større behov for elektrisitetsproduksjon. Slike anlegg har stor samfunnsnytte, men medfører stedvis betydelige vannstandsvariasjoner og dermed miljøvirkninger. På elvestrekninger med redusert eller endret vannføring er også økosystemene påvirket av disse reguleringene. Som det påpekes i planen er samfunnsnyttene av slike anlegg stor, og tiltak for å tilbakeføre de fysiske egenskapene vil påvirke den samfunnsnyttige bruken betydelig. Saudefaldene er derfor av den oppfatning at alle vannforekomster påvirket av vannkraftproduksjon og/eller regulering for slik produksjon skal kategoriseres som SMVF, jf vannforskriften § 5 bokstav c og nasjonale føringer.

I vannregionen har Saudefaldene få inngrep. Av de som er påvirket av Saudefaldene sin reguleringskonesjon er ikke alle foreslått kategorisert som SMVF. I tabell under listes opp vannforekomst Saudefaldene mener bør kategoriseres som SMVF, på grunn av at de er påvirket av regulering. Merk; det er helt i toppen av vassdraget at regulering skjer.

Tabell 1 Vassdrag som også bør omfattes av kategorien SMVF

Vannforekomst-ID	Navn	Begrunnelse for at Saudefaldene mener forekomsten er SMVF
048-5-R	Steinavatnbekken	Elv fra overløp Steinavatnet. Ikke pålagt minstevassføring. (Tilsvarende Dyrskard, ID 048-51-R)

Helhetsperspektiv og nasjonale interesser

I nasjonale føringer fra OED og KLD datert 24. januar 2014 blir det understreket at «vannregionene må ta betydelig hensyn til nasjonale interesser ved miljømålfastsettelse for SMVF. Flomsikkerhet, verdiskaping for samfunnet, klimavennlig energiforsyning og regional balanse i kraftforsyningen er særlig nevnt. Saudefaldene mener de positive samfunnseffektene av vannkraften ikke har blitt tilstrekkelig verdsatt i kost-nyttevurderingene.

Flomsikkerhet

Vassdragsreguleringer vil normalt ha betydelig flomdempende effekt og OED/KLD presiserer at «flomdemping vil være et viktig hensyn som må vektlegges med miljømålfastsettelsen». Verdien av flomdemping bør derfor også bli hensyntatt i plandokumentene. For eksempel en endring i magasinrestriksjon vil kunne gi en vesentlig økt kostnad for samfunnet gjennom økte flomskader. Flommen på vestlandet 27.-29. oktober i 2014 er et eksempel der vannkraftreguleringer sparte samfunnet for store kostnader.

Klimavennlig energi og miljøkonsekvenser av å erstatte eksisterende produksjon

OED/KLD framhever i de nasjonale føringene datert 24. januar 2014 at «fornybar energi er viktig for en klimavennlig energiforsyning» og at redusert produksjon «vil redusere tilgangen på fornybar energi, og derfor kunne medføre økte naturinngrep i andre områder». I henhold til IEAs (International Energy Agency) World Energy Outlook 2013 og FNs klimapanel (IPCC) er fornybar energi en del a klimaløsningen og behovet for fornybar energi vil øke. Vi må derfor forutsette at redusert kraftproduksjon ett sted vil bli kompensert av økning et annet sted. En slik nyetablering vil ha konsekvenser både for økonomiske størrelser, klima og lokalt naturmiljø.

Verdiskaping for samfunnet

Vannkraftproduksjon bidrar til betydelig verdiskaping for samfunnet. Som beskrevet lenger opp i brevet bidrar landets kraftvirksomhet til betydelig nasjonal og regional verdiskaping i form av utbytte, skatter og ringvirkningseffekter. Restriksjoner på kraftproduksjonen vil begrense denne verdiskapingen og dermed samfunnets inntekter. Noen tiltak vil kunne redusere kraftproduksjonen

Helhetlige kost/nytte vurdering, også ved tiltak problemkartlegging

I det videre arbeid oppfordrer Saudefaldene til helhetlige kost/nytte-vurdering i henhold til regelverket og de nasjonale føringer.

Saudefaldene mener at det også må legges kost/nytte vurderinger til grunn for omfang av problemkartlegging. Plandokumentene henviser til problemkartlegging som tiltak i svært mange vassdrag. Saudefaldene støtter synet om at problemkartlegging er et viktig tiltak, men oppfordrer også her til at det gjøres en kost/nytte vurdering før undersøkelser settes i gang. For flere SMVF vil den samfunnsmessige nytten knyttet til kraftproduksjonen uansett være svært stor, slik at eventuelle fysiske tiltak sjelden er aktuelle. Det synest da som samfunnsøkonomisk uoptimalt å legge store ressurser i å kartlegge problemene.

Vår oppfatning er at problemkartlegging i det omfang det her legges opp til i seg selv vil representere en betydelig samfunnsmessig kostnad som bør nyttevurderes.

Miljømål MSVF

I Veileder 02:2013 er det presisert at "miljømålet for SMVF kalles "godt økologisk potensial" (GØP)". Saudefaldene vil derfor understreke at det overordnede miljømålet for vannforekomster utpekt som SMVF skal være GØP, med referanse til dagens tilstand.

Det konkrete miljømålet for den enkelte vannforekomst skal i henhold til de nasjonale føringene (KLD og OEDs brev datert 24. januar 2014) fastsettes med utgangspunkt i "realistiske miljøtiltak". Det vil si tiltak som etter en helhetlig og realistisk kost/nyttevurdering, der også hensynet til kraftproduksjon er vurdert og tillagt nødvendig vekt, fremstår som formålstjenlig (positiv kost/nytte), jf. side 5 i de nasjonale føringene:

"Miljømålene for sterkt modifiserte vannforekomster skal settes individuelt, basert på en vurdering av fordeler og ulemper for samfunnet (kost-/nyttevurderinger). Miljømålet GØP skal settes basert på realistiske tiltak (positiv kost-/nytte)"

For vannforekomster som er så påvirket av menneskelig virksomhet at det er umulig eller uforholdsmessig kostnadskrevende å nå målene i Vannforskriftens §4 - §6 kan det fastsettes mindre strenge miljømål (MSM). Saudefaldene forventer at disse føringene er fulgt opp i planen.

En kost-/nyttevurdering i overensstemmelse med vannforskriften og de nasjonale føringene forutsetter for det første at man har nødvendig kunnskap om både positive og negative konsekvenser av tiltaket. For det andre må man etter en konkret vurdering av disse forholdene komme frem til at fordelene overstiger ulempene (positiv kost/nytte). I vannplanen for Hordaland har man valgt å gi utsatte frister for blant annet vannkraftregulerte vassdrag som følge av manglende kunnskapsgrunnlag for å sette miljømål. I planen erkjennes det at beslutningsgrunnlaget mange steder ikke eksisterer og at problemkartlegging derfor er et fornuftig tiltak. Saudefaldene støtter denne konklusjonen, men minner samtidig også om at problemkartlegging i seg selv kan medføre en stor samfunnsmessig kostnad, jmf. avsnitt om helhetlige kost/nytte analyser.

Med hilsen

For AKTIESELSKABET SAUDEFALDENE

Svein Ilstad

Ole Håkon Hovland

Kopi: Odda kommune, Opheimsgata 31, 5750 Odda